

16. maj 2010

UPA 2010/27
UKA 2009/88

Oqaatsinut politikki pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut

pillugu

**Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermulu
ataatsimiititalip**

ILASSUTITUT ISUMALIUTISSIISSUTAA

Inatsisissatup siunnersuutip pingajussaaneerneqarnissaanut tunniunneqartoq

Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu
Ataatsimiititaliaq suliarinninnermini ukuninnga inuttaqarpoq:

Harald Bianco, Inuit Ataqtigiit
Debora Kleist, Inuit Ataqtigiit
Andreas Uldum, Demokraatit
Malik Berthelsen, Siumut
Knud Kristiansen, Atassut

Siunnersuutip aappassaaneerneqarnerani Ataatsimiititaliap inassutigaa siunnersuut
ataatsimiititaliami nutaamik suliarineqassasoq siunnersuutip
pingajussaaneerneqarnissaa sioqqullugu siunnersuutip aningaasatigut tunngasortai
Naalackersuisunut akissuteqaatiminni itisiliinissaat ataatsimiititaliap
isumaqatigiittup piumasarimmagu, kiisalu oqaatsinut politikki
unioqqutinneqassagaluarpat qanoq ittumik pineqaatissiissoqassanersoq ilanngullugu.

Kiisalu naggataatigut siunnersuummut allannguutissatut siunnersuummik Naalakkersuisut saqqummiusseqqullugit ataatsimiititaliamit qinnuigineqarput.

Tassunga atatillugu siunnersuutip pingajussaaneerpeqarnissaanut Ataatsimiititaliap Naalakkersuisunut ilaasortaq Mimi Karlsen isumasioqatigiinnissamut aggersarparaa. Ataatsimiititaliap isumasioqatigiinnissamut aggersaanera Naalakkersuisullu akissuteqaataat ilanngussatut 1-itut ilanngunneqarput.

Aningaasaqarnermut tunngasut

Siunnersuutip aningaasaqarnikkut kinguneqaatissai pillugit Naalakkersuisut akissuteqaatiminni ilisimatitsipput:

”Oqaatsit pillugit suliniutit annertusarniarlugit Naalakkersuisut 2011-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi aningaasaliissutissanik immikkoortitsiniarput. Aningaasaliissutit 2011-mut 2,2 millioner kroniusut ilaatigut atorpeqassapput kalaallit oqaasiinik ilinniartitsinermi atugassanut. Tamatuma saniatigut aningaasaliissutit atorpeqassapput kalaallit danskillu oqaasiinik pikkorissaanerit annertusarneqarnerannut, tuluit oqaasiinik ilinniariartornernut aammalu nutserisutut ilinniarsimasut bachelorinnigorniarnermut assingusumik ilinniarteqqinneqarnissaannut”.

Siunnersuut taanna akuerineqassagaluarpat aammattaaq aningaasaliissutini UPA10/153-i ilaatinneqassasoq isumasioqatigiinnermi Naalakkersuisoq Mimi Karlsen ilisimatitsivoq. UPA10/153 ima oqaasertaqarpoq:

Kalaallit Nunaanni oqaatsit pisortatigoortut innuttaasunit kalaallisut oqaaseqanngitsunit ilinniarneqarsinnaanngoqqullugit ilinniutitigut siuarsaasoqarnissaanik Naalakkersuisut suliniuteqaqqullugit Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

Tamanna Ataatsimiititaliamit tusaatissatut tiguneqarpoq. Taamaattorli oqaatsit aappaattut kalaallisut ilinniartitsinissamut atortussanik ilinniusiorneq, kalaallisut danskisullu pikkorissartitsinernik annertusaanerit aammalu tuluit oqaasiinut ilinniariartornerit salliutinneqartariaqartutut taamaattumillu nutserisutut ilinniarsimasut bachelorinnigorniarnissaanniit pingaartinneqarnerummata ataatsimiititaliamit isigineqarmata tamanna Ataatsimiititaliap oqaatigissavaa.

Siunnersuut suliffeqarfinnut pisariaqanngitsumik aningaasartuutaasariaqanngimmat Ataatsimiititaliamit kissaatigineqanngilaq taamaattumillu oqaatsinut politikki pillugu inatsisip atuutilerfiata kiisalu suliffeqarfiit oqaatsinut politikki pillugu inatsisip kapitali 2-a eqqortitsinerisa nalaani qaammatinik sisamanik ikaarsaariarfeqarnera pitsaasutut isigineqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik Ataatsimiititaliamit inassutigineqassaaq Naalakkersuisut atuutsitsilerniarnermi nakkutilliisussaataasutut pissuserissaarnermik unioqqutitsinerillu pillugit ilitsersuilluartaarumaartut pineqaatissiinernik kinguneqartitsisinissanit salliutillugu.

Pineqaatissiinerit

Inatsisinik unioqqutitsinerimi pineqaatissiissutit atuutsinneqarnissaat pillugit Naalakkersuisut akissuteqaatiminni ima allapput:

”... siunnersuut malillugu taamaallaat periarfissaammat akiliisussannngortitaaneq. Akiliutigineqartussat annertussusissaannut apeqqutaassaaq ilaatigut unioqqutitsinerit qanoq ittuussusiat, tamatumunnga ilanngullugit qanoq sakkortutiginersut aammalu qanoq akulikitsiginersut. Naalakkersuisut periarfissaqanngillat siumoortumik tamanna erseqqissaavigissallugu”.

Ataatsimiititaliamit tamanna tusaatissatut tiguneqarpoq suliassamillu eqqartuussivinni aallartitsisoqassagalarpat Naalakkersuisut ataatsimiititaliamut ilisimatitsinissaat qinnutigineqarluni.

Allannguutissatut siunnersuut

Isumaliutissiissutissatut siunnersuutip aappassaaneernejarnani Ataatsimiititaliap Naalakkersuisut qinnuigai allannguutissatut siunnersuummik saqqummiusseqqullugit ataatsimiititaliamit qulakkeerumaneqarmat:

”... suliffeqarfiit kikkut tamarmik ornittagaanni ussassaarissagunik allagarsiissagunilluunniit, taakkulu danskisuinnaq allanneqarsimappata aamma kalaallisut allanneqarsimasarnissaat – illuatungaannullu, kiisalu aamma innuttaasunut qularnaarneqassasoq suliffeqarfinnit ingerlatseqatigiiffinnillu allakkiat oqaatsit innuttaasut atugaat atorlugit allanneqarsimasassasut”.

Naalakkersuisut aaqqiissutissatut periarfissanik marlunnik tikkuagaqarput:

Allagartalersuutini ussasaarutinilu oqaatsitigut piunasaqaatit pillugit aalajangersaanissaq illuatungeriinnik attuumassuteqartunik kiisalu suliffeqarfinniit ingerlatseqatigiiffinniit inuuttaasunut allakkatigut saaffiginnissutitut atatillugu Naalakkersuisut isumaqatigiinniareernerisa kingorna inatsimmi piginnaatitsinissamut aalajangersakkanik ilanngussisoqarnissaa periarfissaasoq aaqqiissutissatut siullertut Naalakkersuisut oqaatigaat.

Taamatut aaqqiinerup pitsaaqutaa ilaatigut inatsit maannakkut katersuunnermi akuersissutigineqarsinnaammat Naalakkersuisunut ilaasortap Mimi Karlsenip isumasioqatigiilluni ataatsimiinnermi oqaatigaa. Aningaasaqarnikkut kinguneqaatissat ilisimaneqartussaangimmata akornutaasinnaavoq.

Siunnersuummut allannguutissatut siunnersuummik (oqaatsit pillugit inatsisip akuerineqarnerata tamanna kinguarsaratarsinnaava) illuatungeriit tusarniaavigereerlugit saqqummiussisoqarnissaa imaluunniit (kingusinnerusukkut) immikkut inatsimmut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussisoqarnissaa aaqqiissutissat aappaattut Naalakkersuisunut ilasortap Mimi Karlsenip periarfissaanerarpaa.

Naalakkersuisunut ilaasortaq Mimi Karlsen naapertorlugu allannguutissatut kissaatigineqartut oqaatsit pillugit inatsimmut inatsimmulluunniit allamut ilanngunneqarsinnaammata taamatut aaqqiineq pitsaasuvoq. Kiisalu aaqqiissutissat taakku nutaamik tusarniaanissamik pisariaqartitsimmata aningaasaqarnikkut allatigullu kingunerisassat ilisimaneqalersussaammata taamatut aaqqiineq kinguneqassaaq.

Ataatsimiititaliap eqqarsaasersuutai

Ataatsimiititaliap kissaataanik naaperiaanermi allannguutissatut siunnersuummik suliaqarneq siunnersuutip akuersissutigineqarnissaata kinguartoorsinnaanera pisinnaammat tamanna Ataatsimiititaliamit akuerineqarpoq.

Soorlu Naalakkersuisunit tikkuarneqartoq ataatsimiititaliap kissaatai allatut iliorluni naaperiarneqarsinnaapput Naalakkersuisut susassaqaarfimmi Ataatsimiititaliamit nalimmassarneqarusuttumi peqqussutitut ilusilerlugu malittarisassanik aalajangersaanikkut imaluunniit kingusinnerusukkut inatsisiliornermik suliniuteqarnikkut.

Kingusinnerusukkut inatsisiliornermik suliniteqarneq Oqaatsinut politikki pillugu Inatsisartut inatsisaannik allannguutissatut siunnersuutitut iluseqarsinnaavoq *imaluunniit* allagartalersuisarneq pillugu immikkut inatsimmik siunnersuutitut iluseqarsinnaasumik i.i. *imaluunniit* atuisunut tunngasuni inatsisip allanngortinneqarneratigut.

Oqaatsinut politikki pillugu Inatsisartut inatsisaannik akuersissutiginninneq – kinguneqaatissat naammattumik qulaajarneqarsimappata susasaqarfimmi malittarisassanik aalajangersaanissamat kissaateqarnissamat Inatsisartut pisinnaatitaaffiannik arsaangikkaluarlugit kingusinnerusukkut inatsisiliornermik suliniteqarneq taamatut pitsaaquteqarsinnaavoq.

Inassuteqaatit

Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut Inuit Ataqtiginnersut, Demokraatineersut Atassummeersullu siunnersuut pillugu ima oqaaseqaateqarput:

Ataatsimiititaliami sulineq tunngavigalugu siunnersuutip sinaakkutitut isikkoqarnera immikkut ersarissassallugu amerlanerussuteqartut isumaqarput. Nalimassaanissaq suli pisariaqartinneqassappat oqaatsinut politikki sammisani arlaqartuni tigussaasunik aalajangersagaqanngimmat siunnersuutikkut aalajangersaasoqanngitsoq amerlanerussuteqartut isumaqarput. Matumani assersuutaasinnaapput kikkut tamarmik takusinnaasaannik piseqqusaarutit allagartalersuutit. Taamaattoq una inatsit aqutigalugu kalaallit oqaasiisa qulakkeerneqarnissaannut alloriarnerummat angisooq tassami matuminnga siunnersuummik akuersissutiginninnermi Inatsisartut siunissami oqaatsinut politikki pillugu suliniutinik nutaanik aallartitsinissaannut akornusiisussaangimmat amerlanerussuteqartunit pingaartinneqarmat amerlanerussuteqartut naammagisimaarpat. Amerlanerussuteqartunit naatsorsuutigineqarpoq ataatsimiititaliap isummersuutai Naalakkersuisut sulinerminni ilanngukkumaaraat tamannalu tunngavigalugu ukiuni tulliuttuni suliniutissanik suli allanut piareersarluareernikkut siunnersuutinik saqqummiussisoqarumaartoq.

Inatsisissatut siunnersuut pineqartoq 1. januar 2010-imi atuutilersussatut naatsorsuutigineqartoq ukiaanerani ataatsimiinnermi saqqummiunneqarpoq. UPA10-imut siunnersuummik inaarutaasumik suliarinninnissap kinguartinneqarnerata kinguneraa **allannguutissatut siunnersuummik** saqqummiinissamat

pisariaqartitsilerneq tamatumalu kinguneraa inatsisip atuutilerfissaata qaammatinik arfinilinnik kinguaattornera.

Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut qulaani taaneqartut Inuit Ataqtigiinneersut, Demokraatineersut Atassummeersullu tassunga naapertuuttumik matumuuna allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussaqaqput. Allannguutissatut siunnersuut uunga isumaliutissiissummut ilangussaq 2-itut ilanngunneqarpoq.

Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut Inuit Ataqtigiinneersut, Demokraatineersut Atassummeersullu allannguutissatut siunnersuut saqqummiunneqartoq kiisalu inatsisissatut siunnersuut ilusimisut iluseqartoq akuersissutigineqartussat inassutigaat.

Ataatsimiititaliami ikinnerussuteqartup Siumumeersup ataani oqaaseqaatit allassimasutut tunngavigalugit siunnersuut itigartinneqassasoq inassutigaa.

Ikinnerussuteqarluni Siumumiit oqaaseqaat.

Inatsisartut tassaavugut naalakkersuisunut suliakkiisummik inatsisinnaasut. Suliassatta pingaarnerit ilagaat qulakkeerniassallugu naalakkersuisut pitsaasumik inanneqarnissaat.

Oqaatsitta pisortatigoortunngonerani maanna naalakkersuisut oqaatsivut pillugit politikkissamik saqqummiussaata Siumup akuersaanngilaa, makku peqqutigalugit:

Siullertut:

Aappassaaneernejarnissaanut Siumumit oqariartuuterput soorlu aamma ataatsimiititaliaq tamakkiisoq taamak isumqartoq, tassalu pingajussaaneernejartinnagu inatsisissaq taamatut isikkoqartilluni akuerineqarsinnaangitsoq. Maanna amerlanerussuteqartut allatut isumaqalerput Siumulli isummaminik allanngortitsinngilaq isumaqartuaratta politikkissaq taamatut isikkulik akuersaaneqarsinnaangitsoq.

Aappaattut:

Innuttaasunit oqallisigitinneqarnerani amingarineqaqaaq minnerunngitsumillu allannguuteqartariaqarneranik oqariatuutit erseqqissut isiginiarneqannginnerat peqqutigalugu.

Pingajuattut:

Kalallit kalaallisut oqalussinnaanngitsut annertuumik politikkipissaq amingaralugu oqariatuutaat tusaaniarneqanngimmat.

Sisamaattut:

Oqaatsinut politikkipissap aappasaaneernissaa pingajussaaneernissaalu kinguartinneqarsimavoq aaqqitassat, isummersuutissat allannguutissallu inissaqartinniarlugillu piffissaqarfiginiarlugit. Innuttaasut oqariatuutaat aammalu allannguutissatut siunnersuutaat tusaaneqarani ilanngunneqanngillat.

Tallimaattut:

Aningaasaliissutiginiarneqartut 2,2 mio.kr. ilumut matussutissat naammannersut qularnartoqartikkatsigit. Naalackersuisummi paasissutissiissutigimmagu qulequttanut assigiinngitsunut 3-nut atorniarneqartut.

Siumup sakkortuumik oqaatigissavaa Naalackersuisooqatigiit Kalaallit Oqaatsivut pillugit taama piulluanngitsigisumik tamakkiinngitsigisumillu politikkipiornerat massa maanna Namminersornermi katersuuffik aammalu akulerutsitsinissamut sakkussaq pingaarneq kusananngitsumik inernilerneqarmat.

Tunngavilersuutivut oqaatigereerlugit oqaatsinut politikkipissaq taamatut isikkoqartillugu Siumup itigartippaa.

Taama oqaaseqaateqarluni inatsisissat siunnersuut Ataatsimiititaliap pingajussaaniigassanngortippaa.

Harald Bianco

Debora Kleist

Andreas Uldum

Malik Berthelsen

Knud Kristiansen

[Ilanngussaq 1a](#)

[Ilanngussaq 1b](#)

[Ilanngussaq 2](#)